

Jon Jonsen, som han heter, var født på Bø i Lesja, av foreldre Jon Paulsen og Margarethe Jørgensdtr. Han reiste som ung gutt til «Neset» prestegjeld i Romsdalen hvor han bodde på en plass under gården Friisvold. Ble konfirmerert av sogneprest Bjørnson, altså Bjørnstjerne Bjørnsons far. Men Jon Jonsen måtte ut i den store verden i håp om å finne eksistensmuligheter og reiste med en fiskeskøyte nordover til Tromsø. Men skjebnens veier ble slik at han kom som tjenestedreng opp til Øvergård i Målselven. Det var ofte god hjelp å få på gårdene av disse enslige husmannsgutter som var kommet nordover til nybberland. De gikk på legd fra gård til gård uten noen slags lønn, kanskje knapt nok for maten og noen klesfiller. Det var bare hjemmevevede klær i den tid. Hvetemelsekken ble oppsydd til undertøy. Mange steder kunne kostholdet bli lite variert. Det gikk som oftes ut på graut og suppe flere ganger om dagen. De måtte ta til takke med det de fikk. Det var unionstid og knagre tider der oppe blant rydningsfolket. De slet og kavde, de var store og sterke, de var døler.

Det var et hardt slit på gårdene i de hektiske sommermånedene, da alt av jordens frukter måtte være under tak. Snestormene kunne tidlig på høsten komme overrumplende på bondens åker og potetland.

Om vintrene var det et hardt liv i vedskogen og tømmer-skogene, og ikke minst i rot-skogen med årlige tjærebuser. Men det var iver og pågangsmot for de måtte jo bare henge i fra morgenen til sene kvelden. Jon Jonsen var havnet så langt oppe i dalen, han måtte også «henge i» han var hardbarket, han var stor og seig. Men det kom til å følge ulykke og forlis med han Jon Jonsen fra Lesja. Det endte med et av de mest grusomme mordtragedier der oppe i dalen i den tid. Det var nok kjærlighet og sjalusi som var opphavet til denne skjebnesvangre tragedie. Det var kjærlighetsguden Amor som drev han til dette vanviddet med å drepe sin rival Berge Knutsen, Nordgård den 2de januar i 1865. Det hendte oppe i Nordgårdåsene oppe i bakkene mellom Holdt og Agård litt overfor skibakken.

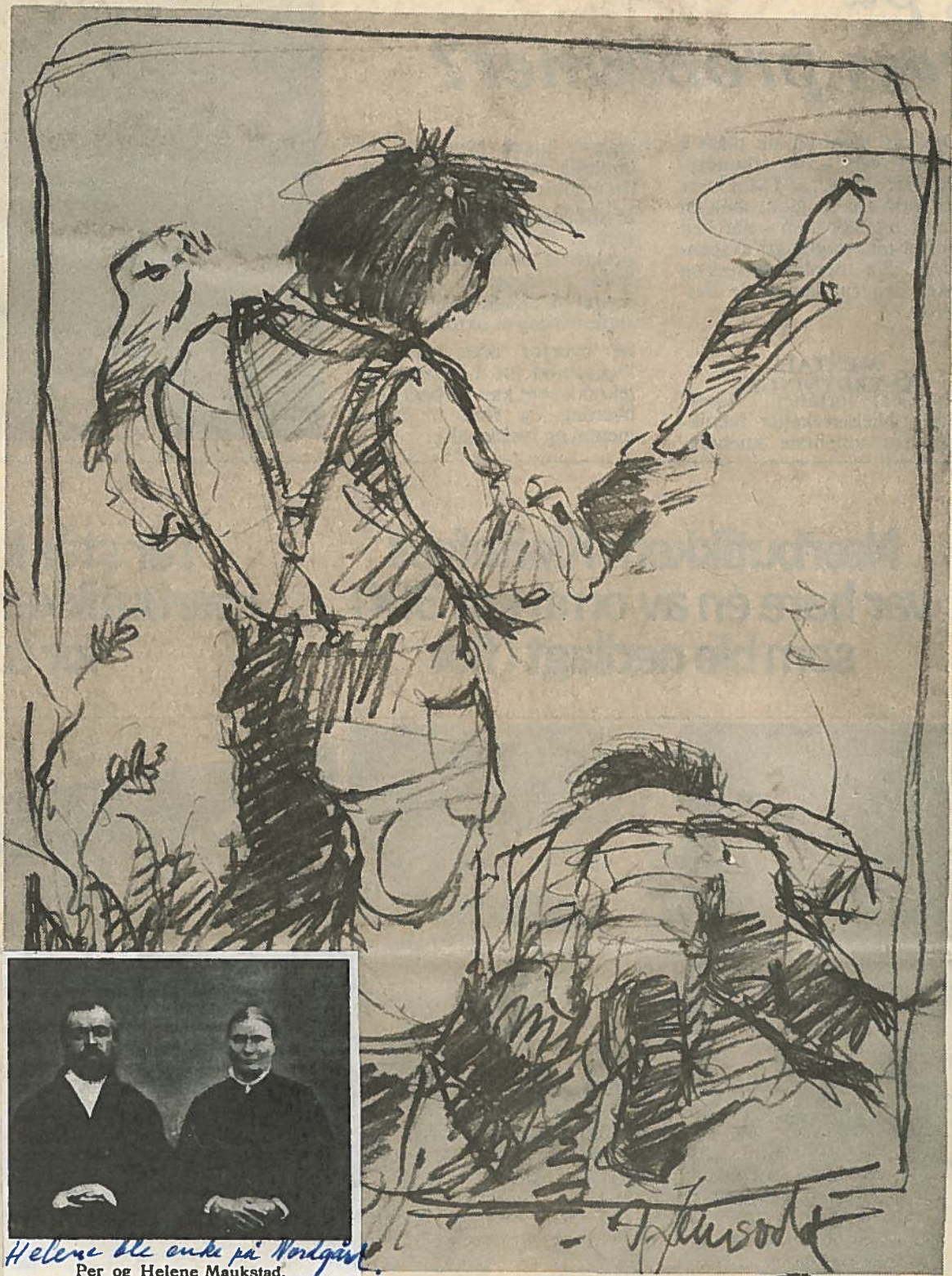
- av Odd
Bjørklund -

Med de mange ungkarer som var kommet til bygda i den tid, var det magert terreng for å finne seg sin livsledsagerske der oppe i ødemarka. Det var bare naturens gang som krevde, den gang som nu i våre dager. Bare de så et skjørt, gikk de kanskje og tenkte med seg selv: Hun der skal blive min. Disse uimotståelige sterke følelser endte i den verste mordtragedie der oppe i den lille bygda.

Helene Tollefsdr. var født på Sletten i Dividalen den 1/6 1835 av foreldrene Tollef Olsen og Anne Halvorsdr. Helene var gift med Berge Knutsen han var født i 1826. De bodde først på en husmannsplass under Sletta. Tufte står igjen og det heter den dag i dag for

«Bergerommet». Helene og Berge giftet seg i 1852, de får

Slave-Jon

Helene ble anket på Nordgård.
Per og Helene Maukstad.

to barn: Knut og Anne. De blev rammet av en ulykke da Knut druknet i Målselven under tømmerfløting. Men Helene og Berge flyttet fra Sletten og overtar eiendommen Nordgård efter hans bror Halvor Knutsen og Olianna Olsdr. Dividal som reiser til Amerika i 1865. Dette skulle bli skjebnessvangert for Berge som like etter blir myrdet under skogsarbeide av Jon Jonsen en kald januar dag oppe i Nordgårdåsene.

De holdt på å kjøre tømmer utover de bratte bakkene på formiddagen. Det var nok planlagt, for de holdt på å søke efter vann. Mens Berge lå nede i sneen og grov etter vann, søkte Jon et beileilig øyeblikk og gav Berge et slag med en olderstaur. Slaget ramte høyre tinning så voldsomt at Berge falt om som livløs. Om en stund ga han livstegn fra seg og Jon slo han igjen over hodet og ryggen så han døde momentant. Jon bant den drepte fast på sleden og kjørte han hjem. Ved hjemkomsten sa han at Berge var kommet til skade under kjøringa utover den bratte lia.

Men det ble fattet mistanke og anmeldt til lensmann. Under forhøret tilstod han ganske snart at han hadde slått Berge ihjel. Mordet var i

den tid det eneste i dalen som vakte forferdelse i den lille bygda. Bygdefolket ble vett-skremt efter dette grusomme, det gikk sagn og rykter ja helt opp til disse dager. Det hørtes alltid skrømt oppe i Agårdgrubba. Hen Berge og han Jon har gått igjen i alle dager. Slave-Jon blev et skjellsutrykk oppe i bygda, noen kunne ofte bli titulert som «Slave-Jon» hvis det oppsto noe gnisninger blant folk. For han Slave-Jon var og ble den «onde sjøl». Han ble dømt til livsvarig straffearbeide på botsfengselet, men ble etter 24 års forløp benådet på grunn av dronningens jubileum. Han kom da straks etter traskende til fots oppover Målselvdalen det var i 1884. Og hva som drog han tilbake er vel noe helt uforståelig.

På gammelveien utenfor Nedrun kommer han Slave-Jon og møter ho Helene og ho Oline der. De kjenner han ikke igjen, men Helene tar hånda over øynene og undret seg: «Kjøm va ta du?». Oline svarer: «Det va han Slave-Jon. Helene blir himmelfallen og sa: «Var det virkelig han, nå må je vist sett meg ned». Han var blitt gammel og gråhåret, tidens tann hadde tæret på denne sterke mannen i slaveriet. Helene hadde da i 1871 giftet seg igjen med Peder Hansen fra Hundtorp i Gudbrandsdalen og bodde på Maukstad.

Det var noen som tok seg av han Slave-Jon, de syntes vel synd på han og hadde medfølelse for hans triste skjebne. Han gikk fra gård til gård, han var med i skog og mark i all slags vær, han var våt og følelsesløs, han var enda hardbarket døl som tålte en støyt. Han hadde blitt innsluttet og gikk ofte i dype fundringer, det var vanskelig å komme seg over slike grufulle hendelser, det var og ble hans sjelekvaler. Det sies han lidde noe umenneskelig, han var blitt religiøs. Han bad og han bad til sin Gud som kanskje ville hjelpe han i disse nødens stunder. For selv en morder kan få nåde om så i siste time. Han gikk og bad bak sleden innover mot tømmer-skogene. Han satt kald og svett ved kaffevarmen. Det var hardt arbeide, det var sprutbark så økseeggene måtte være skarpe. Kanskje de triste tankene kom mere fram borte ved «spikerstabbene» hvor han fikk mere tid til å tenke over de grufulle gjerningene der oppe i Nordgårdåsene. Grunnen til dette vanviddet var vel sjalusi, for han tenkte seg nok i sitt indre: «Hun der skal jeg gifte meg med når han fikk ryddet mannen hennes ut av veien». Har Berge som skulle være en usedvanlig snill og omgjengelig kar for alle i bygda men som allikevel led denne forferdelige skjebne å måtte falle for en morderhånd.

Han Slave-Jon var strevsom med sitt arbeide i skog og mark, han trosset vær og vind som var blitt hans dyrebare skjebne gjennom hele hans liv. Han var med i utslåttene i regn og søle, han var ofte dybløt, dag ut og dag inn. Han gikk og bad i «skårgang» i dyp anger. Han var nedbrutt og slagen. Men han hadde fått nok av en umenneskelig straff som endte med livsvarig slavarbeide som bare ved et «under» ble benådet av dronningen efter 24 år. Han ble bare «Slave-Jon» som også efter soningen led noe forferdelige kvaler til han døde hvor de fant han med foldete hender og knelende ved sin seng.

Her borte i Nordgårdåsene hendte dette triste sjalusidrapet den 2. jan. 1865 for 116 år siden, som skaket opp hele bygda den gang. Krysset viser hvor drapet foregikk.

